

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

BITOLJSKA KATASTROFA.

Dne 31. julija sta prišli na dnevni red dve interpelaciji, vloženi v Narodni skupščini zaradi znane eksplozije municije v Bitolju. Eno teh interpelacij je vložil Socialistični klub, drugo pa poslanec Čirkovič, radikalec, izvoljen v ondotnem okrožju. V debati, ki se je vodila o obeh interpelacijah obenem, je prvi govoril gospod Čirkovič, in je, dasi član vladne večine, podal zelo obširen material, dokazujoč, da so pač tudi težavne razmere doprinesle svoj del, da pa se vendar mora konstatirati tudi nemarnost nekaterih vojnih oblasti.

Potem je dobil besedo sodrug Etbin Kristan kot zastopnik socialistične interpelacije. Stališče kluba je razvidno iz sledičih njegovih besed:

»Gospodje poslanci! Po vsem tem, kar smo tukaj slišali od zastopnika prve interpelacije, ne maram zavlačiti stvari in ničesar dodajati, kar bi moglo izgledati kot parafraza tega, kar je povedal gospod Čirkovič. Nobene besede ne maram izpregovoriti, ki bi mogla oslabiti vtisk, ki ga je navajanje teh faktov napravilo name in — vsaj mislim tako — na vso zbornico.

Ko se je zgodila katastrofa v Bitolju in so prišle od tam vesti v deželo, je vse imelo občutek, da se je odigrala tragedija ne le posameznega mesta, ampak cele dežele. Ne maram zahajati v vprašanje, koliko je Bitolj pretrpel že pred tem; tudi se ne maram spuščati v vprašanje važnosti Bitolja v preteklosti, v sedanjosti in v bodočnosti. Toda gospodje, če se zgodi taka nesreča s tako usodepolnimi posledicami, ni dovolj, da se za beleži dogodek, ampak treba je storiti vse mogoče, prvič, da se tistim, ki so po nedolžnem trpeli, nadomesti škoda, drugič pa, da posluži nesreča vsaj za šolo, da se ne more ponoviti bodisi na istem mestu, ali pa kje drugod.

Slišali smo od prvega gospoda interpelanta, koliko je v Stari Srbiji drugih mest, ki so v enakem položaju. Jaz vem, da ni tako le v Stari Srbiji, ampak da imamo po vsej državi celo vrsto mest, ki so vedno v nevarnosti, da eksplodira municija ali smodnik in da povzroči strašno nesrečo. Gospodje, na nasprotni strani države, v Sloveniji, pred vsem v Ljubljani, smo že imeli podobne izkušnje. Enkrat pred vojno, enkrat pa med vojno je Ljubljana doživela eksplozijo smodnišnice, ki je bila na ljubljanskem polju komaj streljaj oddaljena od mesta. Sedaj je položaj tam pravzaprav še slabši, nego je bil. V Kamniku imamo tovarno smodnika, takorekoč v mestu, kakor da bi se nalašč hotela provocirati možnost, da zleti vse mesto v zrak. Ne enkrat, ampak nešteto se je že opozarjalo na to, ali zgodilo se ni nič. Tudi po drugih mestih Slovenije imamo sedaj čudna skladišča

municije, kjer zadostuje najmanjša nepreviđenost ali nepredviden slučaj, da se zgodi katastrofa. Vem, da je nekaj podobnega tudi v Sarajevu, kjer je nezavarovana municija pred nosom mesta in obstaja vedna nevarnost, da zleti z municijo vred del mesta v zrak.

Vprašam vas, gospodje, ali smo mogli iz odgovora gospoda vojnega ministra spoznati, da so vojne oblasti storile kaj resnega, da bi se po bitoljski katastrofi odstranila možnost ponovitve takih nesreč? Ne čudim se, gospodje, da se ni storilo nič resnega, če slišim, da je bilo poročilo komisije, ki je bila poslana tja, izročeno že pred nekaj meseci, pa se nam danes pravi, da ho to poročilo predloženo, namesto da bi bil gospod vojni minister vstal in potolažil skupščino vsaj s tem, da bi jej bil takoj predložil to poročilo.

Gospodje, to, da so našli nekega vojaka, ki izjavlja, da je tako nerodno udarjal s kladivom, da je zadel kapslo, in da je vsled tega nastala eksplozija, me ne more niti najmanje potolažiti. Gospodje, lahko pravim, da nisem človek, ki bi imel navado komu kaj podtikati. Ali po izkušnjah, ki smo jih že imeli, se sme pač reči, da je stvar sumljiv, če se v slučaju, kadar se zgodi kaj zelo hudega, vse zruši na kakšnega posameznega najmanjšega človeka. Da je ta vojak tolkel s kladivom in bil pri tem neroden, bi eventualno mogel biti neposredni povod eksplozije, ali glavni vzrok to ni mogel biti. Ne bom raziskaval vprašanja, kako je mogel ta vojak, stoječ v središču katastrofe, ostati cel. Ali taka nesreča ne bi bila mogoča, če ne bi bila vsa ta municija toliko časa stala v vagonih sredi tolikih objektov, kjer vedno ljudje delajo in hodijo, pred nosom oblasti, ki so morale vedeti, kakšna nevarnost tiči v tem.

In če se ne bi bilo v vsej stvari ves čas tako površno postopalo, da bi človek skoraj lahko dejal brezvestno, ne bi bil mogel vojak priti v položaj, da bi s svojim kladivom izzval tako katastrofo.

In gospodje, če se vzame vse to v obzir, tedaj mislim, da ne more biti nikogar, ki bi se mogel zadovoljiti z odgovorom gospoda ministra. Če prihaja gospod Čirkovič sam, pripadajoč stranki, kateri je dolžnost podpirati vladno, do zaključka, da je gospod minister odgovoren za to, kaj naj pravimo na to mi, ki smo opozicija? In če zahteva, da se reši in zavaruje tista množina sirot, ki jih je napravila ta eksplozija, in če zahteva brez odlašanja vse potrebne korake, da se napravijo podobne katastrofe ne le v Bitolju, ampak tudi povsod drugod nemogoče, tedaj brez dvoma ne morete pričakovati, da bo opozicija zahtevala manj.

Ne bom izrabljaj te prilike, da bi izzval vprašanje ministrske odgovornosti in ministrske obtožbe; ampak nikakor se ne bi mogli zadovoljiti s tem, da se zaključi taka katastrofa s kakršnim govorom v skupščini in da se s samimi besedami skuša popraviti vse zlo, ki se je tam zgodilo.

Ker nam gospod minister noče sam predložiti poročila, ki ga je dobil od komisije, odposlane od vlade, ne vidim druge poti, kakor da vzame skupščina sama stvar v roke, da sama sestavi komisijo, in da ta komisija razišče ves dogodek. Ta komisija naj pregleda tudi poročilo vladne komisije, katero je gospod minister doslej skrival pred nami. Pridružujem se torej besedam gospoda predgovornika in zahtevam motiviran prehod na dnevni red, ki zahteva ustanovitev anketne komisije iz skupščine. Če bo tej komisiji dovolj, da pregleda poročilo vladne komisije — dobro; če ne, mora ta anketa imeti pravico, da preišče vse, kar je potrebno, da pride skupščina do jasnosti.

Stavka delavstva usnjarske industrije „Petovia“ v Ptujju.

Stavka v Ptujju je splošna, stavkazov ni, delavstvo je navdušeno in pripravljeno vztrajati do končne zmage.

Podjetje skuša na vse mogoče načine zlomiti stavko. Ker se mu drugače ne posreči, je izdalo na vsa usnjarska in čevljarska industrijska podjetja v Sloveniji sledečo okrožnico:

P. n.

V soglasju z dogovorom, sklenjenim med zastopniki delavstva veleindustrij usnja in sorodnih strok in zveze industrijcev, smo tudi mi v našem podjetju dne 5. t. m. upeljali akordno delo.

Pri določitvi plač smo v akordnih nastavkih že upoštevali 15% povišek mezd.

Dne 7. t. m. so naši delavci usnjari kratkoma odklonili akordno delo in so začeli stavkati. Med drugim zahtevajo tudi, da se delavcem sploh ne smejo dajati povelja in da se ne sme sprejemati in odpuščati delavcev brez njihovega dovoljenja.

Delavstvo se hoče kratkoma polastiti vodstva prav na boljševiški način. (Podčrtalo uredništvo).

Stavki so se pridružili tudi delavci naših drugih oddelkov; čevljari in korbičarji, tako da danes naš obrat popolnoma stoji.

Naš današnji dopis odpošljemo na organizirane tovarne usnja in sorodnih strok v sigurni nadi, da nam v našem

boju pomagati s tem, da ne sprejmete nobenega naših bivših delavcev v Vaš obrat in da tudi ne dopuščate, da bi Vaše delavstvo priskočilo stavkujočim na pomoč.

Kakor čujemo, hočejo usnjariji in delavci sorodnih strok, stavkujočim pomagati s tem, da bodo dnevno delali 2 naduri in s tem nadurnim zaslužkom podpirali stavkujoče. Uprava našega podjetja je odločena, izbojevati ta boj do skrajnosti, ker temelji stavka ne samo na socialističnih, marveč še na boljševiskih principih. (Podčrtalo uredništvo).

Obveščamo Vas o dogodljajih v našem podjetju, v polnem zaupanju, da nam v našem boju proti delavski diktaturi v vsakem oziru pomorete.

Naš boj do skrajnosti naj bo tudi Vašemu delavstvu dokaz, da se delodajalci ne puste brezpogojno terorizirati.

Z odličnim spoštovanjem

»Petovija«, usnjarska industrija,
Saxl.

Vzlic tej okrožnici pa se je delavstvo ne le samo usnjarskih, temveč tudi vseh drugih industrij in podjetij izreklo, da je pripravljeno, podpirati stavkujoče moralno in finančno, če treba tudi solidarno. Posebno še zato, ker vidi, da ta stavka in ta trmoglavost ni delo samo istega neotesanega ravnatelja Saxlna, kateri je rekel, da so Jugoslovani 300 let za opicami, temveč to je tudi pripomoč zveze veleindustrijev à la Westen v Celju.

Živela delavska solidarnost! Doli z reakcijo!

(Opomba uredništva: Kapitalistični mogotci so se navadili takoj govoriti o boljševizmu, kakor hitro zahtevalo delavci svoje pravice. Ta način je prav lep način denunciacije. Toda gospodje velekapitalisti naj le bodo prav trdno prepričani, da ne bodo delavci odstopili od svojih zahtev.)

ALI STE ŽE OBISKALI OBRATNO
RAZSTAVO V CELJU?

Politične vesti.

+ Komisija, ki preiskuje nerednosti pri zadnjem upoklicu rekrutov v vojaško službovanje, bo prišla v kratkem tudi v Ljubljano. Obiskala pa bo tudi Celje in Maribor. Član te komisije je tudi poslanec sodrug Etbin Kristan.

+ Spor kralja Aleksandra s kraljevičem Jurijem: Belgrajska »Epoha« priob-

Križev pot italijanskega proletariata.

(Dalje.)

Vse to pa je vendarle vnanja stran fašizma, na primer: »kazenske ekspedicije« proti trdovratnim krajem in mestom, združene z upepelitvijo proletarskih domov in krvavi lov na ljudi, ki je privedel italijanski proletarijat do pravega notranjega izseljevanja. Danes ta vnanja stran fašizma ni več bistvena. Fašizem stane denar, mnogo denarja. Fašistovske čete hočejo biti preskrbljene, in sicer dobro preskrbljene. Dasi živijo na svojih vojnih pohodih slično kakor sovražne armade »od dežele«, se vozijo brezplačno po železnicah, jedo v gostilnah, ne da bi sploh vprašali po računu — saj mora vendar za vsakega rodoljubnega gostilničarja biti častna dolžnost, pogostiti fašiste brezplačno, stanejo fašistovske organizacije mnogo denarja. Te vsote pa plačajo iz-

čuje brzojavko dvornega maršalata z Bleda, ki je datirana z dne 13. t. m. Brzojavka se glasi: »Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander je princu Juriju prepovedal vstop na dvor, dalje uporabo avtomobilov, konj in voz, kakor tudi bencina«. Podpis: Polkovnik Josipovič. Obenem pa poroča, da namerava prositi vlada vsa uredništva listov, naj ne pišejo o »vprašanju princa Jurija«, temveč se naj zanesejo na vladna poročila (?!). O tem konfliktu bi lahko pisali na dolgo in široko, pa ne smemo. Tisti, ki so zavedni, si bodo lahko ustvarili sodbo.

+ Madžarska je izdelala načrt reorganizacije orožništva, ki ga bo sestavljalo 14.000 orožnikov in 600 častnikov. Častniki bodo morali absolvirati posebne tečaje, orožniki pa šole, ki jih bo 30. Tudi Madžarska je ena tistih držav, ki rajše zida sodišča, jetnišnice in podpira militarizem kakor pa da bi se pobrigala za prosveto.

+ V Odesi je prišlo do krvavih bojov med sovjetskimi uradniki in delavci.

+ Na Dunaju so otvorili pod predsedstvom Smitha drugi kongres internacionalne delavske federacije. Referiralo je več govornikov, med katerimi omenjamo Friderika Adlerja, Desrodesa in Moravitzo.

+ Internacionalno sodelovanje socialističnih strank (dunajska internacionala) je sklicala za dne 16. septembra internacionalno konferenco v Karlsbadu na Češkem. Ker pa je eksekutiva prejela več tehtnih predlogov, izmed katerih omenjamo predlog švicarske socialistične stranke, ki je predlagala odgoditev konference in pa predlog nemške socialistične stranke, ki je želela, naj se ne vrši konferenca na Češkem zaradi visoke valute, je eksekutiva oziroma tajništvo internacionale sklenilo konferenco odgoditi. Konferenca pa se bo vršila vseeno že septembra, in sicer v Nemčiji.

+ Francoski listi krivijo radi neuspeha londonske konference nepopustljivost Lloyda Georgeja glede vprašanja jamstev ter popolnoma odobrava Poincaréjevo postopanje, naglašajoč njegovo pomirljivost. Listi mislijo, da bi Poincaré ne mogel slediti Lloydu Georgeju, ne da bi s tem izdal interese Francije. »Journal« odobrava, da Poincaré ni hotel podpisati zapisnika o nekakem sporazumu, ki ga v resnici ni. »Petit Parisien« obžaluje, da sta Francija in Anglija pokazala svetu da se ne moreta sporazumeti glede vpraša-

nja, ki se tiče le načina in ne vsebine. Obenem pa naglašajo listi, da sedanj razdor nikakor ne bo izbrisal spomina na bratsko borbo obeh narodov proti skupnemu sovražniku in v tem oziru naglašajo »Petit Parisien«, da ta nesporazum ne bo imel nikakega slabega vpliva na bodočnost odnošajev med Francijo in Anglijo. »Gaulois« in »Eclair« in mnogi drugi listi pravijo, da je bil Lloyd George nepopustljiv vsled Balfourjevega pisma, ki ga je obsodilo k takemu zadržanju napram Franciji, da bi pokazal Zedinjenim državam vso nevarnost, ki preti vsled tega, ker Amerika noče zbrisati vojnih dolgov. »Matin« pravi, da je Lloyd Georgevo naziranje posledica naziranja, da je Francija na poti splošni angleški politiki, ki ji je cilj kolonizirati Evropo. »Figaro« pravi, da so bile vse razprave brezpredmetne, kajti Lloyd George se je bil že prej obvezal napram Nemčiji, da se ji dovoli odlog. »Oeuvre« pravi, da je Poincaré vzpostavil enoglasnost Francije in utrdil njen položaj.

+ Francozi so v renskem ozemlju odstavili vladnega predsednika dr. Momma, češ, da mu ne morejo zaupati, ker je v nemški službi. Izgoni nemških državljanov so na dnevnem redu. Francoski maršal Foch in general Degoutte sta že prejela navodila od francoske vlade za slučaj okupacije vzhodne Nemčije.

+ Zaradi londonske konference, ki so jo končali brez uspeha, je nemška marka strahovito padla. Tako na primer je dosegel dolar vrednost 1033 mark!

+ Iz Rige poročajo, da je nastal med ruskimi komunisti globok razdor. Rykov, Kamenev, Kjasanov in Barin so za sodelovanje s socialisti ter proti obsodbi socialistnih revolucionarjev, medtem ko zastopa Trocki s svojimi prijatelji ravno nasprotno stališče.

+ V Argentini bo zastopal našo državo na kongresu mednarodnih sodnikov konzul Ivo Grisogono.

+ V Ameriki so prenehali rudarji stavkati. Ker so prenehali stavkati tudi železničarji, je 1.500.000 delavcev že zopet na delu.

Dnevne vesti.

Založba »Ognišča« v Ljubljani je izdala te dni tri razglednice, ki predstavljajo razne umetnostnozgodovinsko važne objekte v Ljubljani. Izdaja ima namen nuditi našemu občinstvu razglednični material, ki bi bil predvsem okusen, drugič pa bi opozarjal na naše kiparske in stavbne spomenike. Upamo, da bo občinstvo pridno seglo po teh razglednicah, ki se prodajajo v ljubljanskih knjigarnah.

bila nova ofenziva, takoimenovana »schiarismo agrario«, ki je začel z okupacijo Bolonje, odločujoča faza fašizma: žal pa moramo priznati, da deluje reakcija v Italiji, kakor tudi v drugih državah Evrope, bolj zavedno in jasno nego proletarijat v letih 1918. in 1919.

Tudi pri fašistovski ekspedicii v Bolonjo ne smemo smatrati zunanje okoliščine kot bistvene — če se tudi zdi marsikomu, ki je deležen »blagoslovov naše demokracije«, da so zelo izvanredne. Zadrželo pa se je vse to z vojaškim oddajanjem Bolonje, ko so fašisti najbolje oddajali provinc, vsi dobro oboroženi, bilo jih je nad 30.000, prišli v Bolonjo, tamkaj skoraj en teden taborovali, uničili vse telefonske in telegrafske naprave in v tem času izvrševali vojaško diktaturo. Zgodovinsko razmerje za te dogodke je sledeče:

(Dalje prih.)

Ljubljanski veliki semeni. Ki se bo vršil od 2.—11. septembra, vzbujala veliko zanimanja v Jugoslaviji, zlasti pa še v inozemstvu. Izvedenci sodijo, da bo prišlo v času velikega sejma nenavadno veliko tujcev v Ljubljano. O tem sejmju, ki je tudi za delavstvo velikega pomena, bomo še posebej spregovorili. Razstavljena bo do namreč ne samo dela jugoslovanskega delavstva, temveč tudi inozemskega.

Iz Gardone poročajo, da je padel D'Annunzio z okna drugega nadstropja na vrt, kjer si je razbil lobanjo. O njegovem zdravstvenem stanju izdajajo posebna poročila. Skoro vsi listi pa povdarjajo, da mora veliki pesnik še nadalje živeti v prid materi Italiji.

Internacionalno astronomsko društvo je poslalo na otok Javo znanstveno ekspedicijo, ki bo preiskovala Einstenovo teorijo relativitete ob priliki solčnega mrka dne 20. septembra. V tej ekspediciji sodelujejo nemški in holandski učeniaki.

Ljubljana.

Zdravniki pozor! V izredni občni zbor zdravniškega društva se bo vršil v ponedeljek dne 21. t. m. ob 16.30 v mestni posvetovalnici s sledečim dnevrim redom: 1. Poročilo odbora; 2. Demisija odbora; 3. Poročilo revizorjev; 4. Volitev novega odbora; 5. Slučajnosti.

Celje.

Obrtna razstava v Celju. V soboto, 12. t. m. so otvorili v Celju na »Osnovni šoli« obrtno razstavo. O razstavi sami se moramo nad vse pohvalno izraziti. Iz selega okrožja so prihiteli obrtniki, da pokažejo uspeh dela njihove stroke. Delavska roka je lahko ponosna nani. Toda žal, da ne uživajo te pare nikakega priznanja g. župana dr. Hraševca. Predsednik razstavnega odbora, g. Rebek, je otvoril s kratkim govorom razstavo. Poudaril je navzoče goste, med drugimi zastopnika ministrstva trgovine dr. Marana, ministrstva financ dr. Spindlerja in zastopnika »vseh slojev« poslanca Kukovca. Važna je tudi udanostna izjava kralju. Konštatal je, da se utrjuje sloga med delodajalci in delojemalci (s stavkami). Gr. dr. Hrašovec je rekel, da je obrtnik vse napravil, dr. Kukovec pa je to izjavo malo popravil s tem, da je priznal delavca kot edino ustvarjajočega elementa.

Dnevna kronika. Katere vrste delavci imajo v Sloveniji najboljši plačilni tarif? V kazenski zadevi gostilničarja Vozla proti Leskošku je Vozlov advokat (demokrat) računal 400 K (reci štiri sto) za 40 minut, to je za vsako minuto 10 K, to je na uro 600 K. Najboljše plačani delavec, n. pr. elektrikar, zlatar, zidar, darski polir, dobi za težko in odgovorno delo 25—36 K na uro. Iz tega je razvidno, zakaj je liberalna advokatska stranka proti bratstvu in enakosti. Poleg tega ne smemo pozabiti, da delavci delajo in so raztrgani, doktorji pa kavalirji.

Demokratsko glasilo »Jutro« in »Nova Doba« pljujeta ogenj na socialistično stranko s sodnijskimi poročili. Oba lista se poslužujeta prav nesramnih trditvev, in sicer pravita: Dr. Ogrizek je pripadnik SLS, ta hujskač (dr. Ogrizek je pripadnik SLS), ta hujskač je zagovarjal socialistično A. Leskoška pred sodiščem, ker je žalil državne oblasti. Nadalje pravijo demokratski žurnalisti: vidi se, da imajo klerikalci in socialisti strankarske vezi med seboj. Kaj je na tem resnice? Sodruga Leskošek je dne 28. februarja 1921 na strokovnem shodu v Zidanem mostu ožigosal birta, ki je gnil delavce in jim dajal pijačo v izobilju na kredit; to je vedel povedati pri pogajanju tudi ravnatelj cementne tovarne g. inž. Žižka, nakar je sodruga Lesko-

šek sšeparilo javno žigosal, vendar pa ni imenoval imena gostilničarja. Navzoče delavstvo je pa govor sodruga Leskoška baje razumelo, Birt, ki je bil razžaljen, je tožil radi žaljenja časti. Sodišče v Laškem sodr. Leskoška pri prvi obravnavi ni moglo soditi, ker se sodnik ni mogel prepričati, če je sodr. Leskošek res kaj zakrivil! Sledile so poizvedbe po orožništvu v Zidanem mostu. Po enoletnem iskanju se je posrečilo novemu sodniku sodr. Leskoška obsoditi. — Proti obsodbi je sodr. Leskošek napravil priziv, v katerem je med drugim rekel: da spada staroavstrijski zakoni, po katerih se alkohol lahko prišteva med živila, v staro šaro. — Rekel je nadalje, da ni prav reakcionarne zakone braniti s srbskimi, t. j. z jugoslovanskimi. Glede sodbe je pa povedal, naj bi se sodnik ravnal bolj po svoji vesti kakor po mrtvih paragrafi. Radi tega priziva ga je pričelo preganjati državno pravdništvu v Celju, nakar ga je okrožno sodišče obsodilo na 8 dni zopora. Pri tej obravnavi ga je zastopal g. dr. Ogrizek, ne kot klerikalec, ampak kot odvetnik! Tudi je vložil priziv na kasačjsko sodišče v Zagreb. Med tem časom pa je prišla amnestija, katere je bil deležen tudi sodr. Leskošek vzlic temu, da bi ga gospodje demokratije rajši videli zaprtega. — Tak je strankarski pakt s klerikalci in socialisti. Ko je demokrat g. dr. Božič zastopal komunista Furlana pred sodiščem, nismo rekli, da imajo demokratije pakt s komunisti! Strankarske pakete iz sodnih obravnjav delajo samo »Jutrovci« in »Novodobarji«. Smešno!

Maribor.

Zakaj odpuščajo delavstvo iz delavnic južne železnice? Odgovor je dala železniška uprava v soboto, ko je sprejela dva — Wranglovca na delo. To škandalozno postopanje te uprave je zavedno delavstvo silno razburilo in je čisto mogoče, da pride še do kakih incidentov. Potem bo vseh izzivanj konec. — Organizacijske razmere se v delavnicah izboljšujejo. Pretekli teden je delavstvo volilo nove zaupnike. Pri tem je dobila socialistična razredno-zavedna lista 973 glasov, vse nasprotne organizacije (narodni socialci, klerikalci itd.) na skupni listi komaj 141! Pripomniti je treba, da so zlasti narodni socialci strašno poparjeni, ker imajo pri svoji »Zvezi jugoslov. železničarjev« v delavnicah organiziranih 250 delavcev, kakor sami pravijo, na skupni listi so pa sedaj iztisnili komaj revnih 141 glasov! O klerikalcih, junakih Zaloške ceste pa ni ne govorimo.

Mlado tatinsko družbo je zasledila policija v gozdu pri »treh ribnikih«, ko je neka Kačnikova svojima dvema sinovoma, ki sta to družbo z nekim Rožetom vodila, nesla kosilo. Mladi dolgooprstneži so s tatvinami že veliko škode napravili, Kačnikova pa je upraddeno blago prodajala. Najstarejši med njimi ima komaj 16 let. To je starejši Kačnik, ki je bil s svojim bratom in Rožetom že lansko leto radi tatvine zaprt. Kaj bo iz te mladine še postalo, je čisto jasno. Sedanji sistem, ki ga ni nič izmodrilo deistvo, da jih ni z lanskim zaporom nič poboljšal, jim bo pa na nadaljini poti čvrsto pomagal.

Socialist si praviš. Ali bi mogel dati zadovoljiv odgovor na tole vprašanje: »Koliko naročnikov si že pridobil »Napreju«? In koliko članov socialistični stranki? Če si socialist, moraš biti aktiven član socialistične rdeče armade. Če nisi, tedaj ves tvoj socializem ničesar ne izda.

Vrednost denarja. 1 dolar velja 84.50 Din, 1 lira 3.85 Din, 100 avstrijskih kron pa 18 para. V Curihu velja 100 naših kron 1.55 švicarskih frankov.

Agrarna reforma. Buttlerjevo posestvo pri Brežicah je kupil znani samostojnež Kene za 700.000 K. Ves brežiški okraj je razburjen. Cena je tako smešno nizka, da govore ljudje, da je samo navidezna, v resnici pa da je dobil plemenitaš veliko več, prvič zato, da ne bo treba plačati pravih pristojbin od cele kupne cene, drugič pa zato, da bo ljudstvo mislilo, da je dobil Kene posestvo samo »po sreči«. Drugo kmetsko ljudstvo tare draginja tako, da je groza, še svojih streh si mali kmetje in bajtari ne morejo dati popraviti, samostojnež Kene si pa kupuje milijonsko posestvo — 3 milijone pravilo, da je vredno med brati. Ljudstvo se krega med seboj in izbira stranke, katera mu bo več ponudila, namesto da bi se samo prijelo dela, se združilo v organizacije in po teh rešilo agrarno reformo tako, da bo za vse prav. Dokler bo tako, bo zakon o agrarni reformi samo na papirju! — (Daljši dopis priobčimo v »Ljudskem Glasu«. — Op. ured.)

Iz Kranja. Bolji zaspanega gnezda kakor je naša goreniska »metropola« menda ne najdete na svetu. Da nas bodo pa tudi čitatelji razumeli, povemo, da si mora vsak, kdor hoče študirati napredno nazadnjaštvo demokratske klike predvsem ogledati ta naš domači eksemplar starega liberalizma in slogaštva. — V mestni hiši, so si razdelili vlado nad občani kar s tihim dogovorom, brez volitev so se vsedli k mizi naši očaki in so s kimanjem izvolili zelo zaslužnega g. Cirila Pirca za župana. In Kranj se je pod novo vlado začel presnavljati. Ustvaril se je nov policijski aparat, ki pomaga dušiti izbruhe alkoholizirane meščanske revolucije (krokanje, t. j. napajanje z alkoholom je naša specialiteta). Iz tal so pričele rasti nove hiše, ki jih postavljajo ubogi trgovci in bivši republikovalci s cunjami in kostmi. Po mestu so razpletli električno omrežje in tako smo Kranjci dobili priliko, da smo skovali verze: »To edino nas tolaži, da naš Kranj več črn ni, so elektriko prižgali, ki nikoli ne gori.« Pa kaj bi, saj elektrarna je privatno podjetje in zakaj bi občina skušala delati konkurenco? Zadnjič nas je pa presenetila »mobilizacija«, prav res, kranjski naprednjaki so napravili vojsko in kar ofenzivo, sovražnika so ustvarili naši predniki, ker so nasadili »Zvezdo«, kjer so z veliko težavo desetletja gojili kostanje. Pri tej ofenzivi, ki so jo naši mogočnjaki na povelje sokolske župe, kranjske naprednosti in »žlahte« napravili, je v »Zvezdi« obležala polovica kostanjev na tleh. — Nekateri, ki so poznali trud, delo in izdatke za ta edini prostor, kjer je mogla kretati mala deca in stari ljudje, so skoro jokali in se zgražali nad vandalizmom, ki so ga napravili neizvoljeni kranjski mogotci zato, da postavijo tja — »narodni dom«. Tak vandalizem mora vsak ljubitelj narave obsojati. Seve naši mestni očetje, ki potrebujejo kvečjemu kakšno kavarno za tarokiranje in pa kakšno »Petrickovo oštarijo« mislijo, da smejo gospodariti po svoji volji. — V našem mestu so začeli rasti fabrike, pa res kar v mestu. Dozdaj je samo Svečarjeva fabrika za izdelovanje Fockovega mila okuževalo celo mesto z neznosnim smrdom, sedaj so postavili še tvornico gumijevih izdelkov prav v mesto. Poleg gnile meščanske morale je sedaj ozračje do dobra okuženo. Zdi se

nam, da je županova »farbarija« Kranjce res tako pobarvala, da jih tudi jednato milo g. Focka ne očisti več in bo zato treba kakšnih boljših čistil! — Sicer pa se ne čudimo razmeram. V mestnem svetu so nekateri bivši oficirji, ki bi se jih moštvo kakšnih regimentov dobro spominjalo. Ti hočejo ukazovati. — Očetje, ki so poprej nazdravljali avstrijskim cesarjem so pozdravili že tudi samega kralja Jugoslovana — no v tej metamorfozi je rayno skrita moč narodnjaštva. Govoril bi še o komunalni politiki — pri nas si namreč delijo občinsko zemljo zastonj, za to da more kak kranjski veletrgovec — predvojni kramar postaviti hišo, ki mu nese — pa sem se slučajno spomnil spomenika sv. Janeza Nep., t. i. tiste kraljice, ki drži prst na ustih in stoji tam pred našo sodnijo. Zdi se mi, da je zaščitni znak naših škandalov. Naj bo za danes!

Gornja Radgona. Vranglovci streljajo naše ljudi tukaj na meji kakor zajce. Dne 30. julija je vstrelil nek vranglovec na enem najbolj prometnem kraju splošno znanega in vedno pijanega posestnika Kocbeka. Prestrelil mu je trebuh in hrbtenico, tako da se sedaj bori s smrtjo v inozemstvu, v bolnici Ratkensburg. Ker se je to zgodilo tik ob državni meji, si lahko predstavlja vsak, kaj si inozemci mislijo o naši kulturi, posebno pa še, če vstrelji tuji pritepenec državljana, na katerega stroške vživa kruh. Med ljudstvom je vzbudil ta čin strašno razburjenje. So pa gospodje, za katere je

bila to nekaka slast. Tako na primer trdijo očividci, da se je poročnik Petrovič po končanem »kulturnem« delu, krvičeljno smejal kakor bi bil to čin, največje hvale vreden. Dne 6. avgusta se je vršila v Gornji Radgoni velika veselica s tombolo, v prvi vrsti v prid Jugoslovanski Matici. Bilo je okrog 40.000 kron čistega. Jugoslovanska Matica deluje z vso paro za osvobojenje našega naroda onstran meje, izpod tujega jarma. In tuji jarem imamo tudi v lastni državi, ki nam pije kri, nas pobija in nam pomaga izpraznjevati državno blagajno, kamor se steka naš s žuljami in solzami zasluženi denar. Ali se bo naša matica, ki bo nas rešila tega jarma? — Državni nameščenci se vsak dan bolj pritožujejo čez njih mizerno gmotno stanje. In so v resnici tudi obžalovanja vredni. Kakor se pa čuje je po vsej »svobodni« Jugoslaviji tako. Pa kljub vsej mizeriji, vidiš te reveže vsak dan s polnimi žepi »Slov. Naroda«, »Jutra« in drugim, tem podobnimi listi. Pa še s kakim ponosom. — Tako, da sega marsikateremu časopisni naslov do pazduhe. Zgleda, kakor da ne bi bilo mizerije . . . Trikrat pika.

RAZNO PERILO

za dame, gospode in deca priporoča tvrdka
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mesni trg št. 10.

Prijeten jajčast okus je znak testenin „Pekatete“

Temu dišijo ene, drugemu druge, čeravno so izdelane iz enakega testa.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SNODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleskano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

STONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Tovarna Barva

vsakovrstno blago.

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapeljivostnice in srajce.

Podružnice: Maribor Novomesto Kočevje
Gosposka ul. 38 Glavni trg št. 39.

Velika zaloga! Cenik zastonj!

Trgovina z pohištvo
Karl Preis, Maribor,
Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

pohištva

za delavce in železničarje.
Solidna postrežba! Nizke cene!

Vsako množino

vreč

à 100 kg rabljenih toda dobro ohranjenih

kupi

Prva Mariborska tovarna mila v Mariboru.

JADRANSKA BANKA - BEOGRAD

Delniška glavica: Din. 30.000.000.

Rezerve: Din. 15.000.000.

Podružnice:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortland Street. New York City.